

Β' ΤΟΜΟΣ - ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

$Β_1$ ΤΟΜΟΣ

1. Β' Παγκόσμιος ιμπεριαλιστικός Πόλεμος
2. Το ΚΚΕ στον ιταλοελληνικό πόλεμο. Εισβολή του γερμανικού στρατού στην Ελλάδα
3. Οι αστικές δυνάμεις στην Κατοχή. Στάση και αντιθέσεις
4. Οικονομία και κοινωνία την περίοδο της Κατοχής. Κατακόρυφη όξυνση της αντίθεσης κεφαλαίου-εργασίας
5. Το ΚΚΕ στις συνθήκες της τριπλής κατοχής. Η συγκρότηση των ΕΑΜικών οργανώσεων
6. Αναπροσαρμογές στην αστική στρατηγική. Το ΚΚΕ στον κλοιό των συμβιβασμών
7. Η πορεία της ταξικής πάλης στις κρίσιμες συνθήκες του 1944
8. Η γενική πολιτική του ΚΚΕ μετά από την Απελευθέρωση. Όξυνση της ταξικής πάλης
9. Η κρίσιμη ταξική σύγκρουση του Δεκέμβρη του 1944
10. Η Συμφωνία της Βάρκιζας
11. Η 11η Ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ (5-10 Απρίλη 1945)
12. Βασικά συμπεράσματα της πάλης του ΚΚΕ από την Κατοχή ως τη Βάρκιζα

$Β_2$ ΤΟΜΟΣ

1. Ο μεταπολεμικός συσχετισμός δυνάμεων. Η αντιπαράθεση του Διεθνούς Κομμουνιστικού Κινήματος με τον καπιταλισμό
2. Η καπιταλιστική στρατηγική μετά από τη Συμφωνία της Βάρκιζας
3. Η στρατηγική του ΚΚΕ μετά από τη Συμφωνία της Βάρκιζας
4. Μπούλκες
5. Η ταξική πάλη το 1946. Η ίδρυση του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας (ΔΣΕ)
6. Η διάρθρωση, η λειτουργία και οι υπηρεσίες του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας
7. Αποφασιστική αντεπίθεση των αστικών δυνάμεων. Η γενίκευση του ένοπλου ταξικού αγώνα
8. Η εξουσία στην Ελεύθερη Ελλάδα
9. Η κατάσταση των Κομματικών Οργανώσεων στις πόλεις και του εργατικού κινήματος στα 1948-1949
10. ΔΣΕ σε συνθήκες διεθνούς όξυνσης της ταξικής πάλης και διάσπασης του κομμουνιστικού κινήματος
11. Η 5η Ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ. Η υπονομευτική στάση της γιουγκοσλαβικής ηγεσίας
12. Μεγάλες μάχες του 1949. Πρωτοβουλίες ειρήνευσης
13. αγώνας του ΔΣΕ στην Πελοπόννησο
14. αγώνας του ΔΣΕ στη Νησιωτική Ελλάδα
15. Οι τελευταίες μάχες του ΔΣΕ
16. Η στάση της Γιουγκοσλαβίας απέναντι στο ΔΣΕ
17. Η κομμουνιστική και λαϊκή δημιουργία κατά την τρίχρονη δράση του ΔΣΕ
18. Η λειτουργία του ΚΚΕ στο ΔΣΕ
19. Βασικά συμπεράσματα από τη δράση του ΔΣΕ

ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΔΣΕ

1. Ο ΔΣΕ διεξήγαγε έναν αγώνα δίκαιο και αναγκαίο. Με την καθοδήγηση του ΚΚΕ, αντιπροσώπευε τα συμφέροντα της εργατικής τάξης και της βασικής συμμαχικής της δύναμης, της εξαθλιωμένης αγροτιάς και των φτωχών αυτοαπασχολούμενων στρωμάτων των πόλεων.

Αντικειμενικά, ο ΔΣΕ ήταν προϊόν μιας σκληρής ταξικής σύγκρουσης που είχε τις ρίζες της στην επαναστατική κατάσταση που διαμορφώθηκε κατά την απελευθέρωση της Ελλάδας, με την αποφασιστική ένοπλη δράση του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ υπό την καθοδήγηση του ΚΚΕ. Στρεφόταν ενάντια στην εγχώρια αστική τάξη, που γνώρισε τότε το μεγαλύτερο κίνδυνο για την κυριαρχία της, την οποία στήριζε το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων («δεξιών» και «κεντρώων») σε συμμαχία με τα καπιταλιστικά κράτη της Μ. Βρετανίας και των ΗΠΑ. Δίχως τη στρατιωτική, οικονομική και πολιτική ενίσχυση των ξένων συμμάχων της, η αστική τάξη στην Ελλάδα δε θα μπορούσε να νικήσει.

Μετά από την Απελευθέρωση οξύνθηκε η προϋπάρχουσα από τα χρόνια της τριπλής κατοχής (από τις Γερμανία, Ιταλία, Βουλγαρία) σκληρή ταξική ένοπλη αναμέτρηση, που είτε θα οδηγούσε στην ανατροπή της αστικής εξουσίας, με απομόνωση και των ξένων στηριγμάτων της, είτε στην ήττα των λαϊκών δυνάμεων, στην απομόνωση του ΚΚΕ και στην επανασταθεροποίηση της αστικής εξουσίας.

Η στρατηγική των εγχώριων και ξένων καπιταλιστικών δυνάμεων ήταν προδιαγεγραμμένη στις συνθήκες της Απελευθέρωσης. Στόχο τους είχαν να τσακίσουν το ΚΚΕ και το ΕΑΜ που, παρά την ήττα του Δεκέμβρη του 1944, διατηρούσε την επιρροή του σε μεγάλο μέρος του λαού. Αντίθετα, σημαντικές εγχώριες αστικές πολιτικές δυνάμεις δεν είχαν ανακτήσει το απαιτούμενο για το σύστημα πολιτικό κύρος, είτε λόγω της συνεργασίας με τους κατακτητές είτε της φυγής στο εξωτερικό είτε και της αποχής από τον απελευθερωτικό αγώνα. Η αστική τάξη επιδίωκε να ξεριζώσει από τη συνείδηση του ελληνικού λαού την όποια δυναμική ριζοσπαστισμού είχε διαμορφώσει στα χρόνια της Κατοχής ο ΕΑΜικός αγώνας με την καθοδήγηση του ΚΚΕ, ο καθοριστικός ρόλος της ΕΣΣΔ στη νικηφόρα έκβαση του Β' Παγκόσμιου Πολέμου.

Οι διωγμοί κατά των κομμουνιστών και άλλων ΕΑΜιτών κι ΕΛΑΣιτών, που ανάγκασαν χιλιάδες να βγούνε στα βουνά και άλλους να πάρουν το δρόμο της πολιτικής προσφυγιάς (Μπούλκες και αλλού), η οργανική ενσωμάτωση και αθώωση των ταγματασφαλιτών και όλων των υπόλοιπων δωσιλογικών οργανώσεων στους ένοπλους και διοικητικούς μηχανισμούς του κράτους, η παρουσία χιλιάδων του βρετανικού στρατού στην Ελλάδα και μετά από το 1945, αποτελούσαν όρους για την καπιταλιστική ανασύνταξη και ανασυγκρότηση μετά από τις μεγάλες καταστροφές του πολέμου, τη «μαύρη» αγορά και τις άλλες συνέπειες. Ήταν προϋποθέσεις της προετοιμασίας των αστικών δυνάμεων μπροστά στη σύγκρουση για την ολοκληρωτική επικράτηση.

Με άλλα λόγια, ο εγκλωβισμός του ΚΚΕ και των ΕΑΜ-ΕΛΑΣ στο Βρετανικό Στρατηγείο της Μέσης Ανατολής (1943), στις Συμφωνίες του Λιβάνου (1944) και της Καζέρτα (1944), η ήττα του Δεκέμβρη του 1944, καθώς και η απαράδεκτη Συμφωνία της Βάρκιζας (12 Φλεβάρη 1945), δεν είχαν επιφέρει ακόμα την επιδιωκόμενη από τις αστικές δυνάμεις αλλαγή του συσχετισμού δυνάμεων προς όφελος τους, παρά και την ορισμένη ανασυγκρότηση του αστικού κράτους που πέτυχαν μετά από το Δεκέμβρη, κυρίως χάρη στη στήριξη της Μ. Βρετανίας.

Για όλους τους παραπάνω λόγους είναι τελείως αβάσιμος ο ισχυρισμός, που μέχρι σήμερα προβάλλεται, ότι θα είχε αποσοβηθεί η αστική τρομοκρατία αν το ΚΚΕ έπαιρνε μέρος στις βουλευτικές εκλογές του 1946.

Μπροστά στο λαό έμπαινε το δίλημμα «υποταγή ή οργάνωση της πάλης και αντεπίθεση». Προς τιμήν του, το λαϊκό κίνημα, με την καθοδήγηση του ΚΚΕ, επέλεξε το δεύτερο δρόμο. Ακριβώς γι' αυτό, ο ένοπλος αγώνας 1946-1949 δεν ήταν αποτέλεσμα τυχοδιωκτικών επιλογών της ηγεσίας του ΚΚΕ, όπως ισχυρίζονται ο οπορτουνισμός και σειρά αστικών δυνάμεων.

Ο ΔΣΕ είναι η πιο τρανή απόδειξη ότι οι κοινωνικές αντιθέσεις δε χωράνε στα ιδεολογήματα της λεγόμενης «εθνικής ομοψυχίας» και της κατάργησης των ταξικών διαχωριστικών γραμμών.

Η εποποιία του ΔΣΕ απέδειξε ότι τα λάθη του ΚΚΕ δεν οφείλονταν σε πρόθεση συμβιβασμού κι ενσωμάτωσης.

Ο τρίχρονος ταξικός αγώνας του ΔΣΕ υπήρξε ηρωικός και μεγαλειώδης. Χιλιάδες κομμουνιστές και κομμουνίστριες, ακόμα περισσότεροι εξωκομματικοί, έδωσαν και την τελευταία ικμάδα των δυνάμεων τους για να πάρει σάρκα και οστά η εποποιία του ΔΣΕ, πολεμώντας σε εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες, περπατώντας μερόνυχτα, συχνά δίχως τροφή, πολλοί και ανυπόδητοι, στους πάγους και τις θύελλες.

Διδάσκει και διαπαιδαγωγεί η πάλη τους, μαζί με την πάλη των φυλακισμένων για τη δράση τους στις γραμμές του ΔΣΕ, καθώς και όλων εκείνων που τίμησαν τα όπλα του με τον έναν ή τον άλλον τρόπο στις εξορίες ή στην πολιτική προσφυγιά.

Ο αγώνας του ΔΣΕ πραγματοποιήθηκε σε συνθήκες άνισης ταξικής αναμέτρησης, γεγονός που καθιστά ακόμα μεγαλύτερη την ηθική, πολιτική αξία του ΔΣΕ και την παρακαταθήκη που κληρονόμησε στην ιστορία του επαναστατικού κινήματος, στο ΚΚΕ.

2. Ο ΔΣΕ, ως λαϊκός στρατός, στηρίχτηκε στην οργανωτική-πολεμική πείρα του ΕΛΑΣίτικου αγώνα στην Κατοχή και στο Δεκέμβρη του 1944. Η ΕΑΜ-ική αντίσταση στην Κατοχή και η αντικειμενικά κρίσιμη ταξική σύγκρουση του Δεκέμβρη είχαν αφήσει μεγάλη αγωνιστική κληρονομιά στη λαϊκή συνείδηση, στις μορφές οργάνωσης και πάλης.

Στον αντίποδα του αστικού στρατού, χαρακτηριστικό γνώρισμα του ΔΣΕ ήταν η συνειδητή πειθαρχία. Συνδύαζε τη μαχητική εφαρμογή των διαταγών με τη δημοκρατία των συνελεύσεων σε διάφορες βαθμίδες του, όπου ασκούνταν κριτική των κατώτερων ιεραρχικά προς τους ανώτερους και αντιστρόφως, γινόταν εκτίμηση των πολεμικών επιχειρήσεων με πνεύμα αυτοκριτικής στάσης.

Μεγάλη δύναμη του ΔΣΕ αποτέλεσαν οι δεσμοί του με το λαό, ιδιαίτερα στις περιοχές της Ελεύθερης Ελλάδας. Οι λαϊκές δυνάμεις ήταν εκείνες που τροφοδότησαν το ΔΣΕ με κάθε είδους βοήθεια, έμψυχο δυναμικό, τροφή και ρουχισμό, βοήθησαν στην κατασκευή οχυρωματικών έργων, στη συγκέντρωση πληροφοριών, στην οργάνωση της Λαϊκής Πολιτοφυλακής. Στο ΔΣΕ και στους λαογέννητους θεσμούς οργάνωσης της κοινωνικοπολιτικής ζωής (Λαϊκά Συμβούλια, Λαϊκή Πολιτοφυλακή, Λαϊκά Δικαστήρια) στους χώρους που επικράτησε ο ΔΣΕ βρήκαν το συμπαραστάτη και τη δύναμη που αντιμετώπιζε πλήθος λαϊκών προβλημάτων, όπως την προστασία των παιδιών τους με τη σωτηρία τους από τους βομβαρδισμούς και τον εξανδραποδισμό, τη μόρφωση τους με την ίδρυση σχολείων.

3. Ο αγώνας του ΔΣΕ ήταν αγώνας διεθνιστικός. Το ΚΚΕ, στις συνθήκες που διαμόρφωσε ο λόγος του Τσόρτσιλ στο Φούλτον περί «σιδηρού παραπετάσματος» (Μάρτης του 1946), το Δόγμα Τρούμαν (1947), το Σχέδιο Μάρσαλ (1947) και η ίδρυση του ΝΑΤΟ (Απρίλης του 1949), εκπλήρωσε και αυτήν τη φορά στο ακέραιο το διεθνιστικό χρέος του απέναντι στη διεθνή εργατική τάξη και το κομμουνιστικό κίνημα, με τεράστιες θυσίες και με τρόπο μοναδικό στον καπιταλιστικό ευρωπαϊκό χώρο.

Η μεγάλη διεθνιστική προσφορά του ΚΚΕ και του ΔΣΕ βρίσκεται στο γεγονός ότι συγκρούστηκαν με την αστική εξουσία. Αυτή είναι η παρακαταθήκη στη μετέπειτα δράση του ΚΚΕ και στο Διεθνές Κομμουνιστικό Κίνημα. Αποδεικνύεται και από το ότι υποχρέωσαν τις δύο πιο ισχυρές ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, τη Μ. Βρετανία και τις ΗΠΑ, να έχουν στραμμένη ενεργά την προσοχή τους στο ένοπλο λαϊκό κίνημα της Ελλάδας, να χρηματοδοτούν και να εξοπλίζουν το στρατό της εγχώριας αστικής τάξης για να σταθεί στα πόδια της και να εμπλέκονται κυρίαρχα στις υποθέσεις της, διοικητικά και πολιτικά, για να θωρακιστεί το κράτος της.

4. Το Κομμουνιστικό Κόμμα (Μπ.) της ΕΣΣΔ, όπως και άλλα ΚΚ, εκδήλωσαν τη διεθνιστική τους αλληλεγγύη και συμπαράσταση, έστω με διαφορετική διαβάθμιση μεταξύ τους. Δίχως τη βοήθεια τους δεν μπορούσε να διεξαχθεί ο αγώνας του ΔΣΕ επί τριάμισι χρόνια. Υποδέχτηκαν και φιλοξένησαν 25.000 παιδιά. Επίσης, ήταν αποφασιστική η βοήθεια που έδωσαν για την αντιμετώπιση των συνεπειών της συντεταγμένης υποχώρησης των δυνάμεων του ΔΣΕ μετά από την τελευταία μάχη στο Γράμμο. Στη συνέχεια, υποδέχτηκαν δεκάδες χιλιάδες πολιτικούς πρόσφυγες, που βρήκαν στα κράτη της σοσιαλιστικής οικοδόμησης θερμή φιλοξενία, εργασία, μόρφωση και πολιτισμό, ασφάλεια για τους ίδιους και τις νεότερες γενιές των πολιτικών προσφύγων. Συνέβαλαν στην ανάπτυξη ευρύτερης διεθνούς αλληλεγγύης προς το ΔΣΕ, που αναπτύχθηκε από δυνάμεις του εργατικού-λαϊκού, του κομμουνιστικού κινήματος σε καπιταλιστικές χώρες.

Ωστόσο, η όξυνση της ταξικής πάλης σε διεθνές επίπεδο αμέσως μετά από τη λήξη του Β' Παγκόσμιου Πολέμου δε βρήκε ιδεολογικοπολιτικά και οργανωτικά προετοιμασμένο το Διεθνές Κομμουνιστικό Κίνημα, στο οποίο ήδη διεξαγόταν έντονη διαπάλη.

Η διαφοροποιημένη στάση των Κομμουνιστικών Κομμάτων εξουσίας σχετιζόταν με το πώς εκτιμούσαν κατά περιόδους τις προθέσεις των πρώην συμμάχων στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, κυρίως των ΗΠΑ, απέναντι στις υπό διαμόρφωση εργατικές - λαϊκές εξουσίες των βαλκανικών χωρών και των άλλων χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Σε πρώτη φάση θεωρούσαν ως πιθανή μια ιμπεριαλιστική στρατιωτική επίθεση στην Αλβανία και στη Βουλγαρία ή στην Πολωνία και εκτιμούσαν ότι η εξαρχής γενίκευση της ένοπλης πάλης στην Ελλάδα μπορούσε να λειτουργήσει ως αφορμή νέας παγκόσμιας σύρραξης, την οποία επιδίωκαν ν' αποτρέψουν.

Στη συνέχεια, όταν οι ΗΠΑ εξήγγειλαν το Δόγμα Τρούμαν και το Σχέδιο Μάρσαλ, η γενίκευση της ένοπλης πάλης στην Ελλάδα βρήκε τη σύμφωνη γνώμη των αδελφών ΚΚ.

Οι εξελίξεις περιπλέχτηκαν περισσότερο μετά από την κρίση ανάμεσα στη Γιουγκοσλαβία και στην Κομινφόρμ. Στη συνέχεια, με την ίδρυση του ΝΑΤΟ (Απρίλης του 1949), η Σοβιετική Ένωση τάχτηκε υπέρ του σταματήματος του ένοπλου αγώνα στην Ελλάδα.

Ο ΔΣΕ ιδρύθηκε, αναπτύχθηκε και έδρασε αμέσως μετά από το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, που η λήξη του συνοδεύτηκε από τη μεταστροφή στη διάταξη των διεθνών καπιταλιστικών συμμαχιών. Παρά τη σημαντική αλλαγή του παγκόσμιου συσχετισμού δυνάμεων στην Ευρώπη και στην Ασία υπέρ των κομμουνιστικών δυνάμεων, αυτός παρέμενε υπέρ του καπιταλισμού, με επίκεντρο τις ΗΠΑ. Μάλιστα, ενίσχυε τις θέσεις του, περνώντας σε φάση ανασυγκρότησης, κήρυξης του «Ψυχρού Πολέμου» και προσπάθειας διάβρωσης των ΚΚ εξουσίας.

Στο Διεθνές Κομμουνιστικό Κίνημα, ιδιαίτερα στις χώρες που τα ΚΚ βρίσκονταν στην εξουσία ή πάλευαν για τη σταθεροποίηση της, συνέχιζαν να κυριαρχούν οι αντιφάσεις της στρατηγικής του που είχαν εκφραστεί και στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το ζήτημα της στάσης του Διεθνούς Κομμουνιστικού Κινήματος απέναντι στο ΔΣΕ θα διαφωτιστεί περισσότερο με τη μελλοντική πρόσβαση στο ακόμα άγνωστο αρχειακό υλικό.

Ο αγώνας του ΔΣΕ βρέθηκε υπό την αποφασιστική επίδραση των αντιφάσεων και αδυναμιών της στρατηγικής του Διεθνούς Κομμουνιστικού Κινήματος, άρα και του ΚΚΕ.

5. Ο ΔΣΕ είχε σημαντικές δυνατότητες να νικήσει, κατά βάση στη διάρκεια του 1946. Προϋπόθεση γι' αυτό αποτελούσε η αναγκαία αλλαγή στη στρατηγική του ΚΚΕ, βασικά στο 7ο Συνέδριο του, σε συνδυασμό με την άμεση και αποφασιστική οργάνωση της ένοπλης λαϊκής πάλης και εξέγερσης το 1946, παρά τη διαφορετική θέση του Διεθνούς Κομμουνιστικού Κινήματος.

Το 1946 δεν είχε σταθεροποιηθεί πλήρως η αστική εξουσία και η Μ. Βρετανία είχε επίσης δυσκολίες, που της υπαγόρευαν την άμεση αποχώρηση των στρατευμάτων της από την Ελλάδα. Επίσης, το 1946 ο αστικός στρατός δεν είχε ακόμα αναδιοργανωθεί και μέσα στις γραμμές του υπήρχαν πολλές οργανωμένες δυνάμεις του ΚΚΕ και του ΕΑΜ. Το ίδιο διάστημα παρέμεναν ελεύθεροι πολλές χιλιάδες κομμουνιστές και άλλοι ΕΑΜίτες, ενώ το αστικό κράτος δεν είχε ως τότε ερημώσει τα χωριά.

Επομένως, το πρόβλημα της σχέσης του ένοπλου αγώνα ανάμεσα στα μεγάλα αστικά κέντρα και στις περιφέρειες, που εξελίχτηκε στην πορεία ως πρόβλημα εφεδρειών του ΔΣΕ, είχε πολύ βαθύτερες ρίζες, οφειλόταν στη μεγάλη καθυστέρηση της γενίκευσης του ένοπλου αγώνα. Σε αυτό οφειλόταν και η ελάχιστη παρουσία του εργατικού στοιχείου στη σύνθεση του ΔΣΕ, καθώς και η τακτική στο εργατικό-συνδικαλιστικό κίνημα, που βρισκόταν σε αντίφαση με την όξυνση της ταξικής σύγκρουσης και τη γενίκευση της ένοπλης πάλης.

Το ΚΚΕ δεν μπόρεσε να βγάλει σωστά συμπεράσματα από την πορεία του ΕΑΜικού κινήματος στην Κατοχή και στο Δεκέμβρη του 1944, δεν μπόρεσε μέσα στο καμίνι της ταξικής σύγκρουσης να κάνει την αποφασιστική στροφή στη στρατηγική του, όπως, για παράδειγμα, έκανε το Κόμματων Μπολσεβίκων στη Ρωσία μετά από το Φλεβάρη του 1917.

Η επαναστατική στρατηγική της ταξικής πάλης με την αξιοποίηση των συνθηκών επαναστατικής κατάστασης για την ανατροπή της καπιταλιστικής εξουσίας τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες ήταν προϋπόθεση για μια ριζική αλλαγή του διεθνούς συσχετισμού δυνάμεων. Αυτή η γραμμή θα ενίσχυε περισσότερο τη διεθνή υπόσταση της Σοβιετικής Ένωσης απέναντι στον «Ψυχρό Πόλεμο», ενώ και στο ενδεχόμενο νέου θερμού πολέμου θα συντελούσε στην αποτελεσματική της υποστήριξη και στην έμπρακτη αντιμετώπιση του οπορτουνισμού στο Διεθνές Κομμουνιστικό Κίνημα. Η στρατηγική της συμμετοχής των ΚΚ στις αστικές κυβερνήσεις, πριν, στη διάρκεια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου και μετά από αυτόν (Γαλλία, Ιταλία και πολλές άλλες χώρες της Ευρώπης), οδηγούσε εξ αντικειμένου στο αντίθετο αποτέλεσμα.

Η αλλαγή στρατηγικής θα οδηγούσε στο ξεκαθάρισμα από την αρχή του χαρακτήρα της ένοπλης πάλης ως πάλης για την εργατική εξουσία, θα επέτρεπε την επεξεργασία συνθημάτων και στόχων που θα βοηθούσαν σε μεγαλύτερη εργατική και λαϊκή συσπείρωση, θα οδηγούσε στον καθορισμό ως επίκεντρου του αγώνα τις μεγάλες πόλεις (Αθήνα, Πειραιά, Θεσσαλονίκη κ.ά.), θα συνέβαλε στη μεγαλύτερη μαζικότητα και αποφασιστικότητα του, στην εργατική του σύνθεση.

Αυτό που αρχικά κυριάρχησε στο ΚΚΕ ήταν ότι η ένοπλη πάλη υπηρετούσε κυρίως την άσκηση αποφασιστικής πίεσης για την αντιμετώπιση της αστικής τάξης και των κομμάτων της, για την απόκρουση των επιδιώξεων να τσακιστεί το ΕΑΜικό κίνημα και το ΚΚΕ, για να διασφαλιστούν όροι εκδημοκρατισμού και απόκρουσης των ιμπεριαλιστικών σχεδίων για τη χρησιμοποίηση της Ελλάδας ως περιφερειακού προγεφυρώματος κατά του σοσιαλισμού. Αυτή η γραμμή ήταν σύμφωνη και με τη γνώμη του Διεθνούς Κομμουνιστικού Κινήματος, το οποίο είχε υποδείξει συμμετοχή του ΕΑΜ στις εκλογές του 1946, με την οποία δε συμφώνησε το ΚΚΕ. Και άλλα γεγονότα δείχνουν ότι η ηγεσία του Κόμματος είχε διαφορετική εκτίμηση για το συσχετισμό δυνάμεων στα Βαλκάνια και τασσόταν υπέρ

της γενίκευσης της ένοπλης πάλης από τις αρχές του 1946, αλλά εξαρτούσε την υλοποίηση της από τη σύμφωνη γνώμη του Διεθνούς Κομμουνιστικού Κινήματος και την εκ μέρους του πολεμική βοήθεια.

Στη συνέχεια, η ηγεσία του ΚΚΕ, βλέποντας ότι η ένοπλη πάλη δε γινόταν να παραμένει ως δευτερεύον μέσο πίεσης για «ομαλές δημοκρατικές εξελίξεις», προσπαθούσε να επιταχύνει τους ρυθμούς για τη γενίκευση του ένοπλου αγώνα. Όμως, οι διορθωτικές ή βελτιωτικές κινήσεις πραγματοποιούνταν με αργούς ρυθμούς σε σχέση με τις ανάγκες, ενώ ταυτόχρονα οι αποφάσεις της ηγεσίας του Κόμματος δεν μπορούσαν να καλύψουν τα σοβαρά κενά ιδεολογικοπολιτικής και οργανωτικής στρατηγικής προετοιμασίας. Έτσι, ο χρόνος κυλούσε σε βάρος της τελικής αναμέτρησης, της αποτελεσματικότητας του ΔΣΕ.

Αποτελεί δίδαγμα της ταξικής πάλης σε παγκόσμια κλίμακα ότι είναι αναπόφευκτη η αποφασιστική αναμέτρηση μέχρι την τελική νίκη επί του αντιπάλου (αυτό ισχύει και για τις δύο αντιμαχόμενες πλευρές). Όταν σε επαναστατική κατάσταση η ταξική σύγκρουση εκδηλωθεί ένοπλα για το ζήτημα της εξουσίας, δεν υπάρχει ενδιάμεσο σημείο «ισορροπίας» των αντιπαρατιθέμενων τάξεων.

6. Η ιστορία του ΔΣΕ με ιδιαίτερα χαρακτηριστικό τρόπο διδάσκει ότι μια σειρά λαθεμένες επιλογές ή εσωκομματικές δυσλειτουργίες γίνονται με τη σειρά τους παράγοντες ενίσχυσης οπορτουνιστικών απόψεων και εμφάνισης τέτοιων παρεκκλίσεων. Οι τελευταίες, που δεν αποτελούν αντικείμενο του παρόντος τόμου, **σημάδεψαν στη συνέχεια για πολλά χρόνια την πορεία του ΚΚΕ.**

